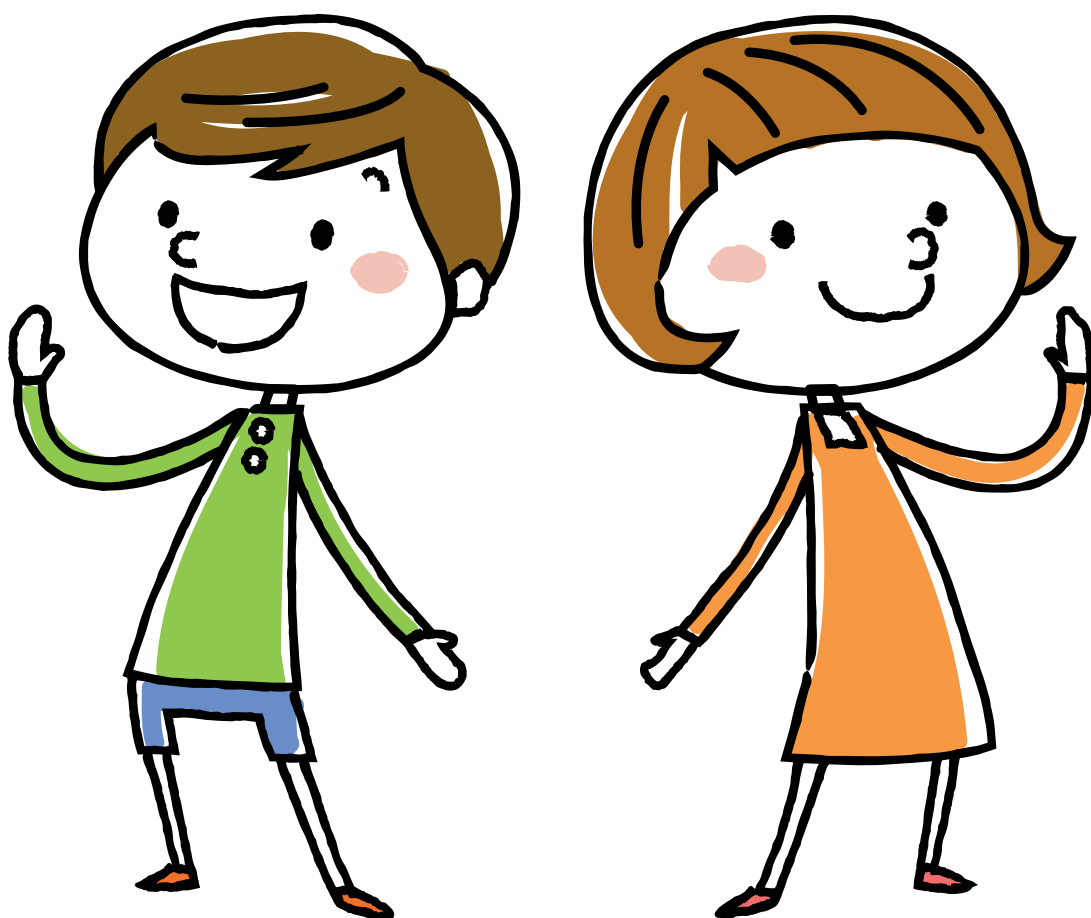

RECURSOS PEDAGÒGICS PER A LA IGUALTAT: PRIMERA I SEGONA ENSENYANÇA

Index

1. Introducció	3
2. Justificació	3
3. Objectiu de la proposta	3
4. Metodologia	4
4.1. Bloc 1. Test d'autoavaluació	4
4.2. Bloc 2. Recursos i materials	6
4.2.1. Per primera ensenyança	6
4.2.2. Per segona ensenyança	16
5. Bibliografia	30
Annex	30
Glossari	31

1. Presentació

L'educació per a la igualtat és una necessitat actual que exigeix un compromís ferm de totes les persones que intervenen en l'àmbit educatiu, per oferir una educació que es basi en el principi de respecte, igualtat i no-discriminació tant per raó de sexe, gènere, origen, nacionalitat, creences o per les capacitats físiques, cognitives, sensorials o intel·lectuals de tot l'alumnat.

En les societats tradicionalment patriarcals, com la nostra, predominen els rols de gènere estereotipats marcats per idees sexistes i masclistes. Molt sovint, aquests rols creen una visió errònia de les identitats masculines i femenines que poden derivar a relacions, conductes i actituds descompensades i desiguals entre els infants. Per això, és tan necessària la intervenció de les escoles, per continuar treballant per reforçar el respecte de la diversitat i dels drets i les llibertats fonamentals des de la promoció activa i la formació dels infants i joves.

Per aquest motiu, el Ministeri de Relacions Institucionals, Educació i Universitats; la Secretaria d'Estat d'Igualtat i Participació Ciutadana del Govern d'Andorra i l'Institut Andorrà de les Dones hem creat aquesta proposta, amb la intenció que esdevingui una eina útil i pràctica per a tot l'equip docent.

2. Justificació

L'elaboració d'aquesta proposta ve motivada per la necessitat de vetllar per un model educatiu lliure de sexisme i discriminacions, i garantir-lo. Tot l'alumnat del país té el dret fonamental de gaudir i participar d'una educació que assegurï el seu desenvolupament, respectant les llibertats i els drets fonamentals de les persones (Constitució del Principat d'Andorra, article 20, 1993).

A més, la proposta també està adscrita al compliment de la Llei 6/2022, del 31 de març, per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes. Concretament, es vol impulsar l'**article 40, Educació i lleure (31 de març del 2022)**, en què s'especifica que s'ha de fomentar el "principi de coeducació, i per tant, ha d'incloure, entre els seus objectius fonamentals de la igualtat efectiva de dones i homes, la visibilitat i el reconeixement de la construcció històrica de les dones, l'eliminació del llenguatge sexista i dels estereotips de gènere, l'educació sexual en igualtat i en llibertat, la lluita contra la violència envers les dones i contra la LGTBIfòbia".

De manera paral·lela, el juny del 2020 es va crear el **Pla de sensibilització per a la igualtat de gènere als centres educatius d'Andorra**, en què es troben unes pautes d'actuació, dirigides als docents, orientades a tractar l'alumnat en un pla d'igualtat real i efectiu en les polítiques educatives i eliminar les desigualtats de gènere que caracteritzen el sistema social i cultural en el qual vivim.

3. Objectius de la proposta

Els materials curriculars són un instrument pedagògic essencial en el procés d'ensenyament-aprenentatge. Actualment hi ha recursos educatius en format digital i físic, que ens poden ajudar a reforçar l'educació en la igualtat.

L'objectiu principal de la proposta que presentem és **oferir recursos per avaluar, adaptar o ampliar els materials curriculars**, i incorporar la perspectiva de gènere i els valors subjacents al respecte i a la igualtat d'oportunitats de manera transversal en cada un dels àmbits de l'educació.

4. Metodologia

La proposta està formada per dos blocs:

- ▶ El **primer bloc** convida l'equip docent a autoavaluar el contingut i l'ús dels materials que s'utilitzen a l'aula per treballar la igualtat des d'una perspectiva transversal, com també la manera d'impartir-los i d'interactuar amb l'alumnat per mitjà de la proposta del test d'avaluació d'activitats.
- ▶ El **segon bloc** ofereix un ventall de recursos i materials per incorporar. L'objectiu és aportar una alternativa al material avaluat al primer bloc, si ha donat un resultat negatiu. També permet proporcionar recursos per ampliar o modificar els ja existents. Per a aquest segon bloc s'ha creat una taula per valorar les fitxes de recursos (annex 1), que l'equip docent pot omplir i fer arribar a activitats.culturals@govern.ad per millorar-los o modificar-los.

4.1. Bloc 1. Test d'autoavaluació

Com s'ha explicat anteriorment, es proposa un repàs dels materials pedagògics i les interaccions a l'aula per valorar si tenen trets discriminatoris a partir del quadre que es presenta a continuació.

Aquesta taula es divideix en les temàtiques següents: els homes i les dones dins dels continguts acadèmics, els rols socials, la distribució dels alumnes, la gestió de la parla i la participació i les avaluacions.

Test d'autoavaluació

Les caselles verdes representen les respostes correctes i apropiades per a la no-discriminació i la igualtat de tracte i d'oportunitats en el procés educatiu. Se suggereix que es faci una reflexió crítica sobre les respostes marcades en les caselles blanques, amb l'objectiu d'ocupar les caselles verdes en el futur.

	SÍ	NO
ELS HOMES I LES DONES DINS DELS CONTINGUTS ACADÈMICS		
Hi ha una representació equilibrada de personatges o referents en el contingut didàctic?	☒	☐
Apareixen de la mateixa manera les dones i els homes? (en il·lustracions, en textos, en recursos audiovisuals o en activitats).	☒	☐
Les característiques personals, la imatge corporal i l'expressió d'emocions dels personatges reproduïxen estereotips de gènere i categories socials estàndards?	☐	☒
Quan una representació desequilibrada és inevitable (falta de dones representants o persones d'altres orígens, cultures o necessitats), es proposa una anàlisi crítica?	☒	☐
El que mostrem a l'aula reproduïx estereotips masculistes o de gènere?	☐	☒
ELS ROLS SOCIALS		
S'assignen les mateixes tasques a nois i a noies o persones d'altres orígens, cultures o necessitats?	☒	☐
Promoueu la col·laboració entre nens i nenes en les activitats de l'aula?	☒	☐
Es donen diferències en funció del sexe a l'hora de demanar a un alumne o alumna que ajudi un company o companya?	☐	☒
S'espera més nivell d'activitat per part d'algun sexe?	☐	☒
S'espera més sensibilitat per part d'un determinant sexe?	☐	☒
Es perpetuen rols o valors tradicionalment femenins o masculins?	☐	☒
Us dirigiu als estudiants agrupant-los com a nenes o nens?	☐	☒
LA DISTRIBUCIÓ DELS ALUMNES		
Els espais d'interacció reforcen la diferenciació entre els dos sexes?	☐	☒
La distribució dels estudiants dins de la classe és segregada per sexes?	☐	☒
Els grups de treball són paritaris i equilibrats?	☒	☐
GESTIÓ DE LA PARLA I PARTICIPACIÓ		
S'intenta fer ús del llenguatge neutre i no sexista per dirigir-se a l'alumnat?	☒	☐
L'ús del llenguatge no verbal és adequat, sense fer diferència segons el sexe?	☒	☐
És justa la distribució de la parla entre nois i noies?	☒	☐
Quan diversos alumnes aixequen el dit per intervenir, teniu preferència a donar la paraula segons el sexe?	☐	☒
Els nois i les noies s'expressen espontàniament sobre els mateixos temes? (valoreu si induïu a comportaments o expressions estereotipades)	☒	☐
Oferiu les mateixes oportunitats de participació a l'aula i en fer les activitats tant als nens com a les nenes?	☒	☐
AVALUACIONS		
El contingut de les anotacions i els comentaris és el mateix independentment del sexe?	☒	☐
Els criteris d'avaluació són els mateixos?	☒	☐
El suport proporcionat als nens i nenes varia segons la matèria?	☐	☒

4.2. Bloc 2. Recursos i materials

PRIMERA ENSENYANÇA COEDUCACIÓ I NO-VIOLÈNCIA DE GÈNERE

► **Edat:**

De 6 a 12 anys

► **Àrees associades:**

Llengües i tutoria

► **OBJECTIU:**

Treballar la coeducació i la no-violència de gènere.

► **RECURS:**

<https://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0063/8ea624b7-9c84-47cc-b030-1e0a704c4220/Guia-juguem.pdf>

- **Autoria:** document guia elaborat per l'Acció Escolta de Catalunya.
- **Idioma del recurs:** català.

► **DESCRIPCIÓ:**

Document guia educatiu per treballar els estereotips, els prejudicis, la coeducació i la no-violència de gènere, elaborat per l'Acció Escolta de Catalunya.

Conté una sèrie d'activitats i fitxes dividides per edats, però també s'agrupen segons els coneixements de l'alumnat en tres tipus: introducció, aprofundiment i coeducació.

Ens fixarem en les de 6-9 anys i de 9-12 anys (vegeu les pàgines 7 i 8 del document).

Els annexos comencen a partir de la pàgina 39.

► **ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES**

Un ordre possible:

Per a 6-9 anys:

Com a aprofundiment: "Aquest és el meu cercle!" (p. 11), "Els insults" (p. 24), "Demanda o amenaça" (p. 25) i "Els collarets de l'amistat" (p. 26).

Després, "Carta als Reis", (p. 23) i "La meva feina" (p. 21) per fomentar la coeducació.

Així es pot començar a **introduir el tema de la violència, en relació amb els orígens que creiem que pot tenir i les conseqüències que comporta**, amb dinàmiques i jocs.

PRIMERA ENSENYANÇA DESMANTELLAR ESTEREOTIPS

► Edat

De 9 a 11 anys

► Àrees associades

Llengües, tutoria i educació física

► OBJECTIU

Desmantellar els estereotips de gènere, identificar diferències biològiques i culturals entre sexes. Desenvolupar valors com són la tolerància, el respecte i l'autodeterminació de la persona.

► RECURS

Recurs en format PDF de 13 pàgines:

http://www.gdbd.be/index.php?eID=tx_nawsecuredl&u=0&g=0&hash=3780af8462624a380163a497c6251f039f36c017&file=fileadmin/sites/bdgd/upload/bdgd_super_editor/bdgd_editor/documents/10_Deconstruire_les_stereotypes_de_genre_des_activites_pour_experimenter.pdf

- **Autoria:** Federació Wallonie-Bruxelles (GDBD).
 - **Idioma del recurs:** francès.
-

► DESCRIPCIÓ

Dossier que conté onze activitats curtes (d'entre 10 i 30 minuts), lúdiques i variades, que permeten als alumnes entendre com funcionen els estereotips de gènere i les normes socials de la societat, argumentar i adonar-se de la presència d'estereotips en la nostra societat.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- "Plutôt lui/elle ou totalement lui/elle", "La ligne blanche des stéréotypes" i "Stéréotypes dans les médias, film, séries": activitats visuals per fomentar un debat sobre els estereotips.
 - "À contrario": dinamització amb joc de mims de frases.
 - "Marche dans mes chaussures", "Qui fait quoi à la maison?": interrogar-se en grups petits sobre els estereotips, fer-ne una síntesi i debatre-ho.
 - "Claude et Dominique": lectura d'un text i debat per introduir les nocions d'orientacions sexuals i identitat de gènere.
 - "Questions de relance": exemples de qüestions que permeten aprofundir en el debat de les activitats precedents.
-

PRIMERA ENSENYANÇA DONES EN LA HISTÒRIA

► Edat

De 8 a 11 anys

► Àrees associades

Llengües, socials i tutoria

► OBJECTIU

Descobrir les dones que van marcar la història.

► RECURS

Llibre : *J'aimerais te parler d'elles*, Éditions Albin Michel.

Aquí teniu un enllaç per mirar la fitxa:

<https://www.albin-michel.fr/jaimerais-te-parler-delles-9782226437785>

Aquí teniu un enllaç per descobrir el llibre:

<https://www.amazon.fr/Jaimerais-parler-delles-Sophie-Carquain/dp/2226437789>

- **Ubicació a Andorra:** demanat al Centre de Documentació i Recursos i a la Biblioteca Pública.
 - **Idioma del recurs:** francès.
-

► DESCRIPCIÓ

Per ordre cronològic, les escriptores expliquen 50 històries reals de dones que han promogut els drets de les dones, des de la ciència, l'art, les aventures i l'activisme. De cada una, n'expliquen el recorregut històric, acompanyat d'il·lustracions, i donen una lliçó dels seus actes.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Es poden treballar les fitxes de les dones en parelles, i fer una lectura i un resum dels fets importants. Després, cada grup explicarà a la classe el seu personatge. S'elaborarà un mural amb totes les dones que han descobert, que s'exposarà al passadís.

PRIMERA ENSENYANÇA FOMENTAR LA INCLUSIÓ

► Edat

De 6 a 12 anys

► Àrees associades

Llengües i tutoria

► OBJECTIU

Treballar la inclusió, la igualtat de gènere i la manera com hem d'actuar per afavorir la vida de tots. Construcció d'un curtmetratge fet en 3D, *stop-motion* i materials reciclats.

► RECURS

Lloc web "Ayuda para maestros", de Manu Velasco:

<https://www.ayudaparamaestros.com/2018/12/ian-un-maravilloso-corto-animado-que.html>

- **Autoria:** curtmetratge animat *Ian* – Fundació IAN.
 - **Idioma del recurs:** no n'hi ha.
-

► DESCRIPCIÓ

El document *Ian* va començar el seu viatge en el Festival de Cinema de Canes i, fins ara, ha guanyat tres premis a la millor animació i al millor curtmetratge, i ha estat seleccionat en més de vint festivals.

Està inspirat en fets reals i s'ha elaborat amb tècniques 3D i *stop-motion*.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

A partir de la visualització d'aquest curtmetratge, es podrà treballar els missatges d'inclusió, empatia i igualtat.

Es proposa a l'alumnat que, després de visualitzar-lo, es posin en grups de tres o quatre persones i, en un full, escriguin paraules que poden representar aquesta història.

Després, es farà una posada en comú a la pissarra i els alumnes justificaran oralment les paraules escollides.

Al final, es podrà elaborar un mural amb aquestes paraules, per fomentar la igualtat de gènere al centre escolar i que es penjarà al passadís.

Cada classe tindrà exposat el seu mural.

PRIMERA ENSENYANÇA

FOMENTAR JUNTS LA IGUALTAT

► Edat

De 6 a 12 anys

► Àrees associades

Música, arts plàstiques, educació física i llengües

► OBJECTIU

Treballar diversos àmbits de la igualtat de gènere (coeducació, discriminació, estereotips, llenguatge sexista, prejudicis i violència de gènere) amb activitats variades i implicant-hi diverses àrees.

► RECURS

PDF de la web espanyola:

<https://www.educacionfpydeportes.gob.es/dam/jcr:b59c1fb7-30c6-4917-96be-f6a8d7eef619/guia-de-actividades-de-igualdad.pdf>

- **Autoria:** Ministeri d'Educació, Formació Professional i Esports, Govern d'Espanya.
 - **Idioma del recurs:** castellà.
-

► DESCRIPCIÓ

PDF amb 20 fitxes d'activitats (des de la p. 8 fins a la p. 38).

Índex (pàgina 2).

Annexos (a partir de la pàgina 38).

Són una sèrie d'activitats molt variades, entre jocs de rol, jocs d'esport, gimcana, cançons, contes, etc.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Hi ha moltes possibilitats, com redactar contes no sexistes per a un concurs i publicar o adaptar el text guanyador com a obra de teatre, fer una reflexió a partir d'informacions de les dones membres de la família, fomentar el debat sobre la distribució de les feines de casa, transformar un catàleg de jocs, treballar l'empatia amb històries reals, fer representacions de desigualtats per denunciar-les, etc.

PRIMERA ENSENYANÇA REPRESENTACIÓ DE LES DONES LLUITADORES

► Edat

De 6 a 12 anys

► Àrees associades

Llengües, socials i tutoria

► OBJECTIU

Descobrir de manera molt visual i senzilla les dones que van marcar la història.

► RECURS

Llibre: Las chicas son guerreras, d'Irene Cívico i Sergio Parra.

Aquí teniu un enllaç per descobrir el llibre:

<https://www.penguinlibros.com/es/biografias-e-historias-reales/30097-libro-las-chicas-son-guerreras-9788490436547>

- **Ubicació a Andorra:** Biblioteca Pública.
 - **Idioma del recurs:** castellà.
-

► DESCRIPCIÓ

Es tracta de 26 biografies de dones que van contribuir a canviar el món, lluitant contra els estereotips de gènere i una societat antropocèntrica.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Aquesta activitat es pot utilitzar per treballar la igualtat de gènere al centre escolar com a projecte de centre.

Els alumnes fan la lectura d'algunes biografies, que es reparteixen en diferents classes i per grups. Després, expliquen les informacions més adients als companys.

Els alumnes escullen la dona que més representa la classe, i la posen en un cartell al passadís.

PRIMERA ENSENYANÇA LES DONES I LA CIÈNCIA

► Edat

De 10 a 12 anys

► Àrees associades

Llengües, ciències i tutoria

► OBJECTIU

Descobrir de manera molt visual i més senzilla les dones científiques que van marcar la història amb els seus descobriments.

► RECURS

Llibre: *Las chicas son de ciencias*, d'Irene Cívico i Sergio Parra.

Aquí teniu un enllaç per mirar les primeres pàgines:

https://www.penguinlibros.com/es/biografias-e-historias-reales/30206-libro-las-chicas-son-de-ciencias-9788490438824?mot_tcid=ca1a275b-6993-43bd-851d-52057d7c1f8a

- **Ubicació a Andorra:** Biblioteca Pública d'Andorra.
 - **Idioma del recurs:** castellà.
-

► DESCRIPCIÓ

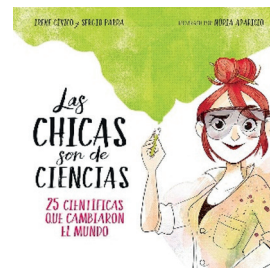
Es tracta de 25 biografies de dones científiques que van contribuir a canviar el món amb els seus descobriments, quan en els llibres d'història semblava que la ciència era cosa d'homes.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Aquesta activitat es pot utilitzar per treballar **el Dia de la dona i la ciència** o per a un projecte de centre.

Es reparteixen les biografies per classe. Es fan grups i cada grup fa una lectura de la biografia que li ha tocat i n'apunta les informacions importants.

Per classe, es pot elaborar un mural en forma de mapa visual, que serveixi per fer l'explicació en una classe de més petits.

PRIMERA ENSENYANÇA IGUALTAT DE GÈNERE A L'AULA

► Edat

De 6 a 12 anys

► Àrees associades

Arts plàstiques, educació física i tutoria

► OBJECTIU

Treballar la igualtat de gènere per eliminar discriminacions i desigualtats.

► RECURS

<https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/145774/TFGTorrandellJoanaMDEF.pdf?sequence=1>

Índex de les activitats: pàgina 2.

Activitats: de la pàgina 17 a la 32 (activitats de primer a tercer cicle).

Annexos: a partir de la pàgina 37.

- **Autoria:** memòria de fi de grau (Universitat de les Illes Balears).
 - **Idioma del recurs:** català.
-

► DESCRIPCIÓ

El document fa una proposta de tallers progressius dels 6 als 12 anys per treballar els estereotips i els rols de gènere presents en la nostra societat.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Les fitxes d'activitats van de primer a tercer cicle.

Primer cicle: identitat sexual i família (sis fitxes).

Segon cicle: jocs i professions (sis fitxes).

Tercer cicle: literatura, publicitat i mitjans de comunicació sexistes (quatre fitxes).

A les fitxes hi posa a quin curs van dirigides, els objectius, la duració, els materials (i si hi ha annexos), el procediment i la reflexió final.

Les fitxes poden servir d'exemples o punt de partida d'una activitat i es poden adaptar segons les necessitats.

PRIMERA ENSENYANÇA ENSENYAR LA IGUALTAT

► Edat

De 6 a 12 anys

► Àrees associades

Música, llengües, arts visuals i tutoria

► OBJECTIU

Treballar la igualtat de gènere com a projecte de centre.

Es treballa la igualtat de manera divertida, lúdica, explícita i transversal.

► RECURS

Lloc web Educación 3.0, que explica un projecte de centre:

<https://www.educaciontrespuntocero.com/experiencias/superheroína-que-ensena-igualdad-de-genero/>

- **Autoria:** projecte d'aprenentatge-servei del CEIP El Puntal (Múrcia).
 - **Idioma del recurs:** castellà.
-

► DESCRIPCIÓ

El lloc web "Educación 3.0", que explica un projecte d'aprenentatge-servei utilitzant la mecànica d'un joc creat pel docent Pedro Antonio García Tudela amb els estudiants d'infantil i primària del CEIP El Puntal (Múrcia).

En aquesta pàgina, hi trobareu tot el material necessari, una guia didàctica i mostres del projecte d'aquest professor.

Els alumnes coneixeran la història d'una superheroïna, a qui hauran d'ajudar fent una sèrie de missions.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Pot ser un projecte de centre molt divertit i que impliqui diverses àrees.

Els alumnes treballen en grups per aconseguir superar missions cada setmana.

Es treballen continguts de diferents àrees, així com la millora d'uns valors socials.

En aquest exemple, s'han treballat unes 30 activitats diferents, i s'han gravat una cançó i un videoclip, "Educación y corazón".

PRIMERA ENSENYANÇA TREBALLAR ELS ESTEREOTIPS AMB GRÀFICS

► Edat

De 7 a 11 anys

► Àrees associades

Llengua francesa, matemàtiques i tutoria

► OBJECTIU

Treballar la igualtat a través de les matemàtiques i de dades, gràfics.

► RECURS

<https://enseignerlegalite.com/wp-content/uploads/2019/03/Sexercer-a%CC%80-le%CC%81galite%CC%81-par-les-mathe%CC%81matiques-3e-cycle.pdf>

- **Autoria:** PDF – Canton de Vaud (lloc web de Suïssa).
 - **Idioma del recurs:** francès.
-

► DESCRIPCIÓ

En aquest PDF, hi trobareu sis fitxes amb anàlisis de dades en gràfics diferents sobre el treball domèstic i professional (a casa, a l'escola –per a la formació–, en els oficis i en la política).

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

A partir d'aquestes fitxes, es treballen les matemàtiques a través de situacions quotidianes del país i s'analitzen els valors d'igualtat.

Aquestes fitxes s'han desenvolupat en el context de Suïssa, però es poden adaptar a la realitat del nostre país.

També es poden fer cartells a la classe de plàstica (VIP) o una tutoria per al dia de la igualtat de gènere.

SEGONA ENSENYANÇA CREACIÓ D'UN RAP PER A LA IGUALTAT

▶ Edat

De 12 a 16 anys

▶ Àrees associades

Llengües, música i arts visuals

▶ OBJECTIU

Treballar la igualtat amb la visualització / creació d'un rap (lletra i música).

▶ RECURS

<https://youtu.be/zTe0VpjUFml?si=awjRCjEZSPTIUjrB>

- **Autoria:** Youtube, Govern de l'Aragó.
 - **Idioma del recurs:** castellà.
-

▶ DESCRIPCIÓ

Vídeo del rap "Ni más ni menos" creat pels alumnes dels IES Avempace, Valdespartera i dels CEIP Miralbueno, Doctor Azúa, José María Mir i El Espartidero.

▶ ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Gran recurs pedagògic que arriba de forma directa a l'alumnat.

Es pot visualitzar aquest vídeo i reflexionar i treballar sobre els temes explicats.

També es pot utilitzar com a base/exemple per crear un rap implicant-hi les àrees de llengua per la lletra, l'àrea de música i, per últim, l'àrea de tecnologia per muntar el vídeo.

SEGONA ENSENYANÇA COEDUCACIÓ I NO-VIOLÈNCIA DE GÈNERE

► Edat

De 12 a 16 anys

► Àrees associades

Llengües, educació física i tutoria

► OBJECTIU

Treballar la coeducació i la no-violència de gènere.

► RECURS

<https://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0063/8ea624b7-9c84-47cc-b030-1e0a704c4220/Guia-juguem.pdf>

- **Autoria:** document guia elaborat per l'Acció Escolta de Catalunya.
- **Idioma del recurs:** català.

► DESCRIPCIÓ

Document guia educatiu per treballar els estereotips, els prejudicis, la coeducació i la no-violència de gènere, duta a terme per l'Acció Escolta de Catalunya.

Conté una sèrie d'activitats i fitxes dividides per edats, però també s'agrupen, segons els coneixements de l'alumnat, en tres grups: introducció, aprofundiment i coeducació.

Ens fixarem en les de 12-15 anys i 15-18 anys (vegeu les pàgines 7 i 8 del document).

Els annexos comencen a partir de la pàgina 39.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Un ordre possible seria:

Introducció:

Per a 12-15 anys: "El malson de la Ventafocs" (p. 13).

Més de 15 anys: "Preconceptes" (p. 10) i "Relació d'idees" (p. 9).

Aprofundiment:

Per a 12-15 anys: "El tresor" (p. 14), "Els homes" (p. 28), "Les dones" (p. 30) i "Una mica més" (p. 15).

Més de 15 anys: "Els meus abusos" (p.32) i "Te doy mis ojos" (p.33).

Coeducació:

"Les responsabilitats" (p. 12), "El garatge de Mireia" (p. 20), "El món al revés" (p. 19), "La meva feina (2)" (p. 22) i "L'Andrea" (p. 17).

Així comencem a introduir el **tema de la violència, dels orígens que creiem que pot tenir i de les conseqüències que comporta**, i ho fem amb dinàmiques i jocs.

Després, seria bo seguir amb el **tema de la prevenció de la violència. Avaluat les relacions que tenen els alumnes, o que han tingut**, treballar pel·lícules, fòrums, activitats dinàmiques, jocs de rol, lectures o treballs amb persones o fets reals, etc. per aprofundir molt més en aquest problema.

SEGONA ENSENYANÇA

DONA OBJECTE EN LES CANÇONS

▶ Edat

De 12 a 16 anys

▶ Àrees associades

Llengües, música i tutoria

▶ OBJECTIU

Analitzar i detectar les (des)igualtats de gènere a través de les cançons dels joves d'avui en dia.

▶ RECURS

<https://medios.uchceu.es/actualidad-ceu/desigualdad-de-genero-en-las-canciones/>

- **Autoria:** pàgina web d'un projecte desenvolupat per la Universitat CEU d'Elx i la Universitat de Monterrey (Mèxic).
 - **Idioma del recurs:** castellà.
-

▶ DESCRIPCIÓ

Anàlisi de lletres de cançons per detectar els missatges sexistes i alertar del risc de la cosificació de les dones en les cançons.

Cantants com Maluma, Kidd Keo, Anuel AA, Malú, Prince Royce o Myke Towers.

▶ ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Es proposa, en primer lloc, explicar el treball fet pels estudiants universitaris perquè els alumnes s'inspirin per fer un treball sobre les cançons.

Es demana que busquin la lletra i els vídeos de les cançons i trobin en quin moment es produeix una vulneració del principi d'igualtat o una denigració de la dona.

Després, els alumnes buscaran una solució per alertar o conscienciar els altres que aquestes cançons vehiculen mostres de desigualtat.

SEGONA ENSENYANÇA

CANÇONS PELS DRETS DE LES DONES

► Edat

De 12 a 16 anys

► Àrees associades

Tutoria i música

► OBJECTIU

Treballar la igualtat de gènere a través de les cançons dels joves d'avui en dia.

► RECURS

<https://curvylink.com/2020/03/06/30-chansons-pour-les-droits-des-femmes-chanson-feministe/>

- **Autoria:** pàgina web (Curvy Link) amb 30 cançons reivindicatives.
 - **Idioma del recurs:** francès (cançons en anglès i francès).
-

► DESCRIPCIÓ

La pàgina web ofereix 30 cançons de diferents estils i idiomes que tracten sobre els drets de les dones, amb temes reivindicatius de la lluita feminista.

En cada videoclip, hi ha un comentari sobre la cançó i el seu contingut.

Són cançons variades, des d'Aretha Franklin a Katy Perry, passant per Cristina Aguilera, Zazie i moltes més.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Aquesta activitat es pot treballar a tutoria per celebrar el 8 de març, Dia internacional de les dones. Els alumnes faran grups de dos i tindran una cançó per escoltar, després analitzaran la lletra de la cançó i els temes que s'hi tracten. Al final, cada grup farà una presentació davant la classe.

També es pot treballar des de l'àrea de música. Es proposa l'elecció d'una cançó individualment o per parelles.

Es demana que diguin el tipus de música, a quin públic està destinat, per què la cançó fa la denúncia en qüestió i per què té importància el videoclip. Al final, s'elaboraran cartells per penjar als passadissos i també es posaran aquestes cançons a l'hora del pati.

SEGONA ENSENYANÇA

EDUCACIÓ SEXUAL - *ESO NO ES AMOR, LLIBRE*

▶ Edat

De 13 a 16 anys

▶ Àrees associades

Tutoria i Comissió d'Igualtat

▶ OBJECTIU

Treballar l'educació sexual amb reptes que ajudin a pensar de manera pròpia.

▶ RECURS

Llibre: *Eso no es amor*, Marina Marroquí.

Enllaç per descobrir el llibre:

<https://www.casadellibro.com/libro-eso-no-es-amor-30-retos-para-trabajar-la-igualdad/9788408171058/5298848>

Disponible al Centre de Documentació i Recursos – Andorra.

- **Autoria:** Marina Marroquí.
 - **Idioma del recurs:** castellà i català.
-

▶ DESCRIPCIÓ

El llibre consisteix en una sèrie de reptes per ajudar un mateix a reflexionar i abraçar la realitat amb tota la seva complexitat.

Està dividit en vuit parts: "Estereotips", "Autoestima", "Com encaixar en la diferència", "Les dones a través de la història", "Jocs, disseny de personatges, televisió, dones objecte", "Falsos mites sobre l'amor" i, finalment, un capítol sobre l'experiència personal de l'autora.

El llibre conté tests amb respostes múltiples, exercicis de canvi de rol, anàlisis de publicitats, pel·lícules i cançons.

SEGONA ENSENYANÇA

EDUCACIÓ SEXUAL - *ESO NO ES SEXO, LLIBRE*

► Edat

De 13 a 16 anys

► Àrees associades

Tutoria i Comissió d'Igualtat

► OBJECTIU

Treballar l'educació sexual perquè els alumnes descobreixin el seu propi camí fins a la sexualitat real, respectuosa, consentida, divertida i inclusiva.

► RECURS

Llibre: *Eso no es sexo*, Marina Marroquí.

Enllaç per mirar les primeres pàgines:

<https://www.planetadelibros.com/libro-eso-no-es-sexo/370639>

Disponible al Centre de Documentació i Recursos – Andorra.

- **Autoria:** Marina Marroquí.
 - **Idioma del recurs:** català i castellà.
-

► DESCRIPCIÓ

Una explicació divertida, propera però contundent, sobre les trampes de la pornografia.

Són exercicis pràctics, reflexions compartides i exemples propers als joves per promoure una sexualitat sana, basada en el respecte i la llibertat de veritat.

SEGONA ENSENYANÇA

ESPOTS CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

► Edat

De 12 a 16 anys

► Àrees associades

Tutoria

► OBJECTIU

Prendre consciència de fets, d'actes en la vida quotidiana, que sí que són violència de gènere.

► RECURS

Dos vídeos sobre la violència de gènere:

https://youtu.be/uedg_kt78Zw?si=ZRIw_yhhQ3i-PI_t

- **Autoria:** Ajuntament d'Écija.
- **Idioma del recurs:** castellà.

<https://youtu.be/iMSSrzStP1E?si=8Lsk4yp8hBqYO1BS>

- **Autoria:** ULL (Universitat de La Laguna – Fundació CajaCanarias).
 - **Idioma del recurs:** castellà.
-

► DESCRIPCIÓ

Són dos enllaços de Youtube de vídeos que denuncien la violència de gènere. El primer mostra moments de situacions reals i el segon denuncia aquests fets.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Es pot utilitzar a tutoria, durant un projecte de centre o per al Dia de la violència contra la dona (25N).

Es podria fer treballar els alumnes per parelles. Després de mirar els dos vídeos, haurien d'omplir un qüestionari, amb preguntes com aquestes: Què heu vist en els vídeos? Quina d'aquestes conductes és violència: la dependència, l'aïllament, el control, el xantatge? Tot seguit, les parelles podrien elaborar una gradació per ordenar les conductes de més greus a menys, segons el seu criteri. L'etapa següent seria que cada parella fes un canvi de rol amb la finalitat de discutir sobre els sentiments que ha sentit cadascú.

Al final, es faria una posada en comú de les respostes.

SEGONA ENSENYANÇA LA IGUALTAT EN LES CANÇONS

► Edat

De 12 a 16 anys

► Àrees associades

Música i llengües

► OBJECTIU

Descobrir missatges sobre la igualtat de gènere a partir de cançons i música actuals.

► RECURS

SUU – “REINAS”

Trencament d'estereotips, alliberament de les dones, trencament de rols

<https://www.youtube.com/watch?v=ZD2utdhwZy4>

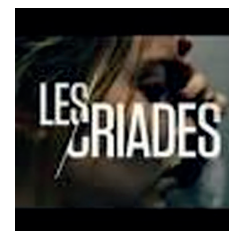

LES CRIADES – “ROBA ESTESA”

Drets de la dona, masclisme, insubmissió de les dones

Videoclip oficial:

<https://www.youtube.com/watch?v=2EoBdFXPi1k>

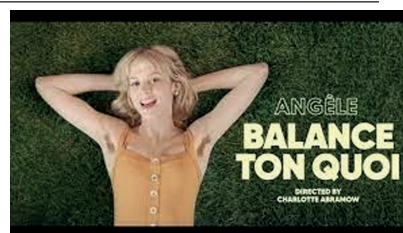

ANGELE – “BALANCE TON QUOI”

Igualtat de la dona, respecte, antisexisme

CLIP OFFICIEL:

<https://www.youtube.com/watch?v=Hi7Rx3En7-k>

RIGOBERTA BANDINI – “AY, MAMÁ”

Feminisme reivindicatiu)

Benidorm Fest 2022 | Segunda Semifinal

<https://www.youtube.com/watch?v=f3mZJFwcQ9c>

BEBÉ – “ELLA”

Valors, feminisme i igualtat

Videoclip oficial:

<https://www.youtube.com/watch?v=lhTOKqwXgzQ>

KETEKALLES – “KABARET”

Feminisme, antimasclisme, valors

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=TmyFI3kybcc>

VIVIR QUINTANA – “CANCIÓN SIN MIEDO”

Reivindicació feminista, igualtat

Vivir Quintana amb El Palomar

<https://www.youtube.com/watch?v=VLLyzqkH6cs>

RIGOBERTA BANDINI – “PERRA”

Reivindicació de les llibertats

GALLERY SESSION

<https://www.youtube.com/watch?v=3pcBMfJn93Y>

SEGONA ENSENYANÇA

TREBALLAR LA DESIGUALTAT I LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE AMB VÍDEOS D'UNA PROFESSIONAL

► Edat

De 13 a 16 anys

► Àrees associades

Tutoria i Comissió d'Igualtat

► OBJECTIU

Treballar la desigualtat i violència de gènere a partir de vídeos d'una professional (educadora social).

► RECURS

<https://www.marinamarroqui.com/medios-de-comunicaci%C3%B3n>

- **Autoria:** Marina Marroquí.
 - **Idioma del recurs:** castellà.
-

► DESCRIPCIÓ

Lloc web de l'educadora social, especialista en violència de gènere i autora Marina Marroquí, en què ha editat vídeos sobre temes per tractar.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

És una manera més visual d'abordar punts concrets de la violència de gènere i la desigualtat.

El vídeo "Decàleg" o el vídeo "Com detectar un maltractador" es poden projectar quan es treballa el tema de relacions/amor per obrir un debat entre l'alumnat.

Aquest material serveix de base si es fa una jornada de centre durant un matí, per exemple. Es podran fer tallers en els quals s'apuntaran els alumnes. Després d'un vídeo, es podrà obrir un debat, fer cartells, elaborar vídeos, etc.

SEGONA ENSENYANÇA

VÍDEO DE QUATRE DONES CIENTÍFIQUES

▶ Edat

De 12 a 16 anys

▶ Àrees associades

Ciències, tecnologia i tutoria

▶ OBJECTIU

Desvelar la invisibilitat d'algunes dones científiques i invents importants.

▶ RECURS

Vídeo: "Ni más ni menos, mujeres molonas":

https://youtu.be/Tg2zvuktw_k?si=zljPN0b1UoQzqWC

- **Autoria:** Govern de l'Aragó.
 - **Idioma del recurs:** castellà.
-

▶ DESCRIPCIÓ

Vídeo sobre quatre dones que van fer descobriments científics, que van canviar la història i que no s'han reconegut:

- Katherine Johnson (dona negra que va treballar a la NASA: trajectòria en vols espacials).
 - Rosalind Franklin (tècnica de rajos X fonamental per a l'estructura del ADN).
 - Hedy Lamarr (enginyera: va trobar les bases de la wifi, el GPS o el bluetooth).
 - Elena García Armada (enginyera robòtica: exoesquelet biònic per a infants amb atrofia muscular).
-

▶ ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Es pot fer servir com a suport a ciències o tecnologia per explicar descobriments importants.

També es pot utilitzar com a recurs de base d'activitat per al Dia de les dones i la ciència (11F).

Es demana a l'alumnat que faci una recerca per elaborar un cartell sobre cada una d'aquestes dones (es divideix la classe en grups de treball i cada grup es reparteix el treball de recerca i l'elaboració del cartell amb la fi de fer una presentació oral a la resta de la classe).

Per altra banda, es poden trobar més dones científiques, com Florence Parpart (inventora del frigorífic elèctric).

L'alumnat explicarà la vida de cada dona, els estudis, la seva lluita com a dona científica i el seu descobriment.

Aquesta presentació es pot fer davant els altres amb el cartell, amb un suport com PowerPoint o amb un muntatge de vídeo/fotos.

La finalitat és donar a conèixer dones científiques.

SEGONA ENSENYANÇA IAN I LA INCLUSIÓ

► Edat

De 12 a 16 anys

► Àrees associades

Arts visuals, tecnologia, llengües i tutoria

► OBJECTIU

Treballar la inclusió, la igualtat de gènere i la manera com hem d'actuar per afavorir la vida de tots. Construcció d'un curtmetratge fet en 3D, stop-motion i materials reciclats.

► RECURS

Lloc web "Ayuda para maestros", Manu Velasco:

<https://www.ayudaparamaestros.com/2018/12/ian-un-maravilloso-corto-animado-que.html>

- **Autoria:** curtmetratge animat *Ian* - Fundació Ian.
 - **Idioma del recurs:** no n'hi ha.
-

► DESCRIPCIÓ

El document *Ian* va començar el seu viatge al Festival de Cinema de Canes i, fins ara, el curtmetratge ha guanyat tres premis a la millor animació i al millor curtmetratge, i ha estat seleccionat en més de vint festivals.

Està inspirat en fets reals i s'ha elaborat amb tècniques 3D i stop-motion.

► ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Es pot treballar tant la tècnica utilitzada com el missatge d'inclusió i empatia.

Per tant, es podria proposar als alumnes escriure un guió treballat a l'aula en alguna llengua de l'escola (català, castellà, francès o anglès) i després crear un vídeo utilitzant la tècnica de 3D/stop-motion amb la finalitat de fer difusió d'un missatge per a la igualtat.

També seria interessant que s'inspiressin en fets reals o viscuts per l'alumnat per escriure una història.

Aquí teniu un enllaç amb explicacions de construcció i producció d'aquest document:

https://solomonos.com/magazine/2022/08/02/ian_a_moving_story/#:~:text=Inspirada%20en%20una%20historia%20real,discriminaci%C3%B3n%20constante%20de%20sus%20pares

SEGONA ENSENYANÇA LA NOSTRA IDENTITAT

▶ Edat

De 12 a 16 anys

▶ Àrees associades

Socials i llengües

▶ OBJECTIU

Reflexionar sobre la nostra identitat tenint en compte el context i el gènere.

▶ RECURS

<https://prodiversa.eu/wp-content/uploads/2021/01/Metodolog%C3%ADas-participativas-para-trabajar-sobre-equidad-de-g%C3%A9nero-y-diversidad-cultural-en-el-aula.pdf>

Pàgines 15 i 16.

- **Autoria:** Prodiversa – AACID (Agencia Andaluza de Cooperación Internacional para el Desarrollo).
 - **Idioma del recurs:** castellà.
-

▶ DESCRIPCIÓ

És un PDF guia que s'emmarca dins el projecte Promoció de l'equitat de gènere i la diversitat cultural des de les intervencions de la integració social, de l'entitat Prodiversa.

Ens fixarem en les pàgines 15 i 16, en què es proposen preguntes que es poden plantejar i s'explica el sistema sexe-gènere.

▶ ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

A través d'un full en què es dibuixa la silueta del nostre cos, en grups mixtos s'escriuran les característiques físiques i psicològiques de la nostra identitat i que compartim o ens diferencien als homes i a les dones.

És farà una posada en comú per grups i s'explicaran els conceptes de sexe, gènere, estereotips, i s'obrirà un debat per reflexionar sobre com influencien en nosaltres la cultura, el context social, el gènere, etc.

5. BIBLIOGRAFIA

- ▶ Centre de Terminologia de Catalunya. <https://www.termcat.cat/ca>.
- ▶ Generalitat de Catalunya (2008). Guia de la coeducació per als centres educatius: pautes de reflexió i recursos per a l'elaboració d'un projecte de centre. https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/publicacions_eines10.pdf.
- ▶ Institut d'Estudis Catalans (1995). Diccionari de la llengua catalana.
- ▶ Institut Andorrà de la Dona (2023). Guia pràctica de llenguatge inclusiu i no sexista. <https://9ndf5d.n3cdn1.secureserver.net/wp-content/uploads/2024/03/Guia-practica-de-llenguatge-inclusiu.pdf>.
- ▶ Llei 1/2015, de l'11 de febrer, per l'erradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica. BOPA núm. 12.
- ▶ Llei 13/2019, del 20 de març, per a la igualtat de tracte i la no-discriminació. BOPA núm. 27.
- ▶ Llei 6/2022, del 20 d'abril, per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes. BOPA núm. 48.

ANNEX 1. Taula de valoració de les fitxes amb recursos

Per fer la valoració, cal marcar l'afirmació que més s'adeqüi a cada ítem i afegir-hi comentaris, si escau:

Escola:

Assignatura:

Curs:

Títol de la fitxa del recurs:

Valoració de l'organització i desenvolupament

- Hi ha hagut moltes dificultats per organitzar i desenvolupar l'activitat.
- Hi ha hagut algunes dificultats per organitzar i desenvolupar l'activitat.
- L'activitat s'ha organitzat i desenvolupat de manera fluida, exceptuant alguns aspectes.
- L'activitat s'ha organitzat i desenvolupat de manera fluida i àgil.

Valoració del contingut

- El contingut no era adequat per a l'edat de l'alumnat destinatari.
- El contingut era poc adequat per a l'edat de l'alumnat destinatari.
- La major part del contingut era adequat per a l'edat de l'alumnat destinatari.
- El contingut era adequat per a l'edat de l'alumnat destinatari

Valoració de l'interès/implicació de l'alumnat

- Només una part del grup s'hi ha implicat.
- Quasi tothom s'hi ha implicat.
- Tothom s'hi ha implicat, però uns més que d'altres.
- Tothom s'hi ha implicat de la mateixa manera.

Valoració de l'adaptació de l'activitat al temari

- No s'ha pogut adaptar al temari.
- S'ha modificat més de la meitat de l'activitat per poder adaptar-la.
- S'ha adaptat al temari amb alguna modificació.
- S'ha adaptat totalment al temari.

Valoració del resultat final

- El resultat no ha estat bo.
- El resultat no ha estat gaire bo.
- El resultat ha estat bastant bo.
- El resultat ha estat molt bo.

Comentaris:

Indicadors que han afavorit o dificultat que s'hagi dut a terme l'activitat:

Si utilitzes els recursos, omple aquesta fitxa i fes-la arribar a: activitats.culturals@govern.ad.

GLOSSARI

► Androcentrisme

Consisteix fonamentalment en una visió del món determinada i parcial que considera que el que han fet els homes és el que ha fet la humanitat o, a l'inrevés, que tot el que ha aconseguit l'espècie humana ho han fet només homes. Consisteix també, per tant, en l'apropiació per part dels homes del que han fet i possibilitat les dones. És pensar que el que és bo per als homes és bo per a la humanitat, és creure que les experiències masculines inclouen i són la mesura de les experiències humanes; d'una manera o altra, valorar només el que és masculí. És considerar que els homes són el centre del món i el patró per mesurar qualsevulla persona.

► Coeducació

Acció educadora que valora indistintament l'experiència, les aptituds i l'aportació social i cultural de dones i homes, en igualtat de drets, sense estereotips sexistes. La coeducació consisteix a educar els infants i el jovent sense tenir en compte els rols de gènere que se'ls exigeix complir en una societat sexista, per ser d'un sexe o de l'altre. Entre els pilars de la coeducació, cal situar l'ús del llenguatge no sexista, la visibilització de la contribució de les dones al llarg de la història, l'educació sexual en igualtat i en llibertat, i la lluita contra la violència envers les dones i contra la LGBTI-fòbia.

► Estereotips de gènere

Els estereotips de gènere són el conjunt de clixés o imatges simplificades que uniformen les persones i adjudiquen uns rols, unes característiques, unes capacitats i uns comportaments determinats a les dones i als homes. Els estereotips sexistes fixen un únic model de ser home i un únic model de ser dona, vàlids socialment, i, a partir d'aquesta imatge tòpica construïda, s'estableix un sistema desigual de relacions entre els dos sexes.

► Estigmatització

Procés pel qual un col·lectiu es presenta com a anormal o desviat respecte a un grup ideal, cosa que fomenta el rebuig social. En aquest procés sovint no es tenen en compte factors estructurals o socials que contribueixen a produir situacions en què es genera aquesta percepció esbiaixada. En el cas de la joventut, el botellot és un exemple paradigmàtic: dir que les persones joves organitzen el seu oci entorn al consum d'alcohol al carrer amb totes les conseqüències que això implica no és cap novetat. No obstant això, es produeixen un cop i un altre notícies que esmenten els fets i atribueixen la responsabilitat als joves, però sense aprofundir si aquestes situacions es donen per una confluència de factors econòmics i culturals als quals el grup està reaccionant.

► Gènere

S'entén per gènere la construcció social i cultural que, basada en les diferències biològiques entre els sexes, assigna diverses característiques emocionals, intel·lectuals i actitudinals a dones i homes. A partir d'aquestes diferències biològiques, el gènere configura les relacions socials i de poder entre dones i homes. Aquesta construcció social introdueix una forta limitació en les possibilitats de desenvolupament humà i forcen a adaptar-se a patrons que no sempre corresponen a les seves capacitats i desitjos, tant per als homes com per a les dones.

► Invisibilització

Es produeix quan s'ometen la presència i la importància d'un grup en un fenomen social. Aquest procés es dona sovint sobre grups minoritaris o ja afectats per altres processos de discriminació i estigmatització. Sovint es produeix quan el relat de la notícia obvia la importància del grup com a part fonamental de l'acció o quan aquest grup queda supeditat a d'altres institucions amb més poder i visibilitat. D'aquesta manera el grup social perd entitat i identitat pròpia. Aquest fenomen és molt clar quan es parla, per exemple, de joves de partits o quan es fa servir la paraula jove com a sinònim d'infant o adolescent

► Llenguatge inclusiu

Engloba totes les situacions que tenen a veure amb la comunicació respectuosa i accessible: és integrador, antiracista, no discriminatori envers les persones amb discapacitat i vers l'espectre d'identitats de gènere amb què s'identifiqui cadascú.

► Llenguatge no sexista

El llenguatge no és sexista en si mateix, però sí que ho pot ser l'ús que se'n fa. En una societat en què la dona ha exercit un paper de subordinació respecte a l'home, el llenguatge ha representat aquesta asimetria i ha contribuït a perpetuar-la. Un llenguatge no sexista és un compromís per canviar aquestes tendències i adaptar-les a un entorn més igualitari i menys discriminatori.

► Llenguatge de gènere neutre

És una manera de parlar de les persones sense pressuposar-ne el sexe. Demostra respecte per les persones de tots els orígens, gèneres i creences, i inclou tothom a la conversa. Aquesta és una manera especialment útil de mostrar suport i empatia als membres de les comunitats LGTBIQ+.

► Perspectiva de gènere

Presença en consideració de les diferències entre dones i homes en un àmbit o una activitat per a l'anàlisi, la planificació, el disseny i l'execució de polítiques, tenint en compte les necessitats de les dones i la manera en què les actuacions afecten les dones en particular, per tal de cercar l'equitat de gènere.

► Representació equilibrada

S'entén per representació equilibrada de dones i homes la situació en què cap sexe no supera el 60% del conjunt de persones que integren el grup en qüestió ni és inferior al 40%, i que ha de tendir a assolir el 50% de persones de cada sexe.

► Sexe

El diccionari de l'IEC defineix sexe com el "conjunt de peculiaritats biològiques, fisiològiques i orgàniques que divideix els individus d'una espècie en mascles i femelles".

► Violència de gènere envers les dones

S'entén per violència de gènere envers les dones una violació dels drets humans i un tipus de discriminació contra les dones, i designa tots els actes de violència basats en el gènere que comporten o són susceptibles de comportar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloent-hi l'amenaça de dur a terme aquests actes, i la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant en la vida pública com en la privada.
